

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Náboženství a podnikání aneb duchovní bytost v materiálním světě

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2014
7. ročník SVO

Autor: Bc. Marta Džubaková
Konzultant: PhDr. Mgr. Pavel Seknička, Ph.D.
Vědecký seminář : Etika v podnikání

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do 7. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracovala samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V ..... dne .....

.....

Marta Dzjubaková

Touto formou bych chtěl poděkovat svému vedoucímu práce panu PhDr. Mgr. Pavlu Sekníčkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ANOTACE

Tématem této práce je křesťanství a podnikání a jejich historický, i kulturní vývoj. Na základě studia odborné literatury – sbírky a vyhodnocení informací jsou vypracovány čtyři kapitoly. Hlavním cílem práce je přiblížit základní informace o křesťanských zásadách potřebných v podnikání těm, kteří třeba věcí nejsou. Je zde i osobní pohled autorky na podnikání jako křesťanky s kořeny v řecko-katolické církvi.

Bibliografické odkazy a citace dokumentů dle SN ISO 690 (01 0197) platné od 1. dubna 2011

KLÍČOVÁ SLOVA: * chování * národ * porozumění * snaha

ABSTRACT

The topic of this work is Christianity and business and their historical, and cultural development. Based on the study of literature-collection and evaluation of information is drawn four chapters. The main objective is to bring basic information on Christian principles needed in business readers who are not believer, there is also a personal view of the author on business as Christians with roots in the Greek-Catholic Church.

KEY WORDS: * behavior * culture * understanding * effort

OBSAH

1. Úvod.....	6
2. Bible jako základ ekonomie.....	8
3. Historizující pohled.....	12
4. Soukromé vlastnictví.....	14
5. K es anství a idea podnikání z pohledu podnikatele.....	16
5.1. Idea podnikání z pohledu podnikatele.....	17
5.2. Trh jako obraz prosazení hodnot.....	19
5.3. Firma jako spole enství.....	20
6. Záv r.....	22
7. Použitá literatura a internetové zdroje.....	23

1. ÚVOD

Od dávných dob se člověk snažil porozumět všemu pomocí bájí a mýtů. Řízné příběhy dokázaly jednoduše vysvětlit složité věci jako v přírodě, tak celé společnosti. Dobou se však myšlení člověka stávalo čím dále kritičtější a pouhé mýty nestačily k pochopení základních pravd. I přesto, že si lidé svíto kolem sebe vysvětlovali prostřednictvím mýtů a náboženství, dnes hraje tuto roli v dějích. Nesmíme však zapomínat na základní lidské ctnosti, které nám mýty a náboženství dávaly.

Být v říším člověkem ve svíto v dějích je na první pohled těžký úkol, ale i v oboru, kterým je ekonomika, se může správné chápání náboženství a jeho filosofie stát klíčovou výhodou.

Cílem práce je posouzení vlivu křesťanství na sféru podnikání, výhody a překážky křesťanství v podnikání a celkově v podnikání. Dalším cílem práce je popsat ctnosti a skutečnosti, které křesťanského podnikatele ovlivňují.

Hledíme-li na svůj obraz v zrcadle v okolí, dostane se nám často velice různorodého a nesouvislého obrazu. Ani tato práce nechce nabídnout komplexně provázaný systém křesťanského myšlení, které se týká ekonomie a podnikání – už z toho prostého důvodu, že žádný takový systém neexistuje. Snahou a cílem práce je vybrat klíčové vlivy a zlomové myšlenky, které formovaly dnešní chování křesťanských podnikatelů.

Toto široké téma je zpracováno ve čtyřech kapitolách, ve kterých se postupně rozebírají důležité ekonomické koncepty, spojené s vírou. V kapitole - bible jako základ ekonomie se práce zabývá fakty, které podnikání podporují, v další kapitole se práce zabývá stručným historickým vývojem ekonomického pojetí křesťanství, p edposlední kapitola se v níže soukromému vlastnictví a náboženství a poslední kapitola pojednává o křesťanství a ideji podnikání z pohledu podnikatele.

Náboženství a ekonomika jsou zřejmě síly, které nejvíce utvářejí společnost. Hospodářství ovlivňuje kulturu, kterou v podnicích vytváříme, také kulturu společnosti. A náboženství zase mnoho lidí formuje, a to nejen jednotlivce, ale také jejich soužití. Dnes sotva existuje země, ve které by celou kulturu určovalo pouze jediné náboženství, a kdyby byly na křesťanském

Západ oblasti, které se řídí výhradně katolickými zvyky. Proto i práce je koncipována spíše s ohledem na katolickou víru.

Co se týče charakteristiky zdrojů informací, téma ekonomiky, podnikání a náboženství je velice obšírné a problém se zdroji informací nebyl, spíše soulad informací a názor autor se občas rozšířil. Nejvíce posloužily publikované zdroje, uvedené v poslední části práce. Pomoc poskytl také strýc autorky, který je farářem římsko-katolické církve na západní Ukrajině. Informace a cenné pokyny poskytl pro práci také příbuzný autorky na Ukrajině, který vlastní několik restaurací a je velmi známým podnikatelem ve městě Ivano-Frankivsk, svůj úspěch zakládá na zásadách, dle kterých se řídí jako katolík.

Pro tuto práci jsou využívány metody abstrakce a interpretace. Pro závěrečnou část práce je použita metoda komparace a vztahové analýzy.

2. BIBLE – JAKO ZÁKLAD EKONOMIE

Bible je soubor knih, které křesťanství a judaismus považuje za posvátné, inspirované Bohem. Bible je označována též jako Písmo svaté. Biblické spisy jsou jak v chápání judaismu, tak v křesťanském chápání sbírkou sv. textů o Božím zjevení, neboli o lidské zkušenosti s Bohem. Přestože jednotlivé knihy Bible pocházejí z různých historických období, křesťané věří, že Bible přenáší jisté ucelené poselství. Bible je nejpřekládanější a nejtenější knihou na světě. V roce 2009 byla alespoň část Bible přeložena do 2454 jazyků a celkově bylo prodáno 3,9 miliard kusů.

Každý křesťan zná ctnosti, dle kterých se snaží žít. Je sedm ctností, tři božské a čtyři lidské, víra, naděje, láska a moudrost, spravedlnost, statečnost a umírněnost, první tři jsou nadpřirozené, další čtyři základní.

Slovo ctnost, nezná každý a každý je používá. Žijeme v době negativního, záporného. Lidé toužejí po pozitivnímu, novináři píšou o neštěstích, v televizi je ukazují. Sem tam se objeví bílá kronika, sem tam někdo někoho pochválí. Nechceme být negativní, ale naopak: pozitivní. Více zaměřeni na to dobré, krásné: Radovat se z počasí, z krásy kraje, který pro nás Bůh stvořil, z krásy díla lidských rukou, kterým holořanům zkrášlil. I v myšlenkách se chceme zabývat dobrými vlastnostmi. To jsou ctnosti.

Kardinální ctnosti, tedy základní ctnosti (lat. cardinalis – hlavní) jsou v křesťanství tři lidské ctnosti, kolem nichž jsou ostatní seskupeny – každá ctnost v sobě tyto tři určitým způsobem obsahuje. Jedná se tedy o moudrost, spravedlnost, mírnost a statečnost. Tato myšlenka se nachází již ve starém Řecku, například u Aristotela. Na křesťanské půdě ji dále rozpracovává například sv. Tomáš Akvinský. Oslava těchto ctností (i pod jinými jmény) se nachází v Bibli, například „A miluje-li kdo spravedlnost, jejím dílem jsou ctnosti; ona vyvolává rozvahu a rozumnost, spravedlnost a statečnost...“¹

---

¹*Filosofická fakulta: Naučný portál* [online] [cit. 13.3.2014] dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/etika/texty/tomas.html>

Tyto kardinální ctnosti pak v posledku vycházejí z tzv. božských (teologálních) ctností, jimiž jsou víra, naděje a láska. Jejich projevem, důvodem i předpokladem je pak samotný Bůh, který je jakomilost daruje do duše věřících, aby byli uschopněni k ctnostnému životu.

Lukášovo evangelium

16:10 Kdo je v nejmenší věci, je v nejmenší věci nepoctivý, je nepoctivý i ve velké.

16:11 Jestliže jste nespravovali v domě ani nespravedlivý majetek, kdo vám svědčí to pravé bohatství?

16:12 Jestliže jste nebyli v domě v tom, co vám nepatří, kdo vám dá, co vám právem patří?

16:14 Buďte tedy jako ti, co Boží dílo konají v domě a nedá se jim nic vytknout.²

Hospodářství³ se Nový zákon přímo nevyžaduje, ani ji nepokládá za samostatný ucelený předmet zkoumání. Jako nejrozšířenější náboženství západní civilizace ovšem křesťanství mělo na formování moderní ekonomie velký vliv. Proto měla víra v normativních otázkách rozhodující slovo. Téměř by se dalo říct, že se lidstvo stětovalo po celou svou historii s významnými křesťanskými hodnotami a odlišným viděním světa.

Teprve v 19. století se základním myšlenkám židovské víry dostalo ohlasu, že zaly významně ovlivňovaly dle jiný celé západní civilizace. Křesťanství se zakládá na judaismu, přijímá některé prvky eckého myšlení. V této podobě se z nich stává víra, která se stala zcela neodmyslitelnou součástí vývoje euro-americké civilizace. Křesťanství zásadně ovlivnilo všechny sféry života ekonomii nevyjímaje. Proto měla víra zejména a v normativních

---

2 *Nový zákon*, 1. vydání, nakladatelství Karmelitánské, Kostelní Vydří 2012. ISBN ATC-FT241801 204-206 s.

³ Hospodářství by se dalo nahradit pojmem ekonomie, ale pro účely této kapitoly ho není vhodné použít, protože samotný pojem ekonomie vznikl daleko později než bible. Původní pojem ekonomie má svůj původ v řečtině (oikos = dom, nomos = pravidlo, zákon). Název je etymologicky odvozen z díla antického autora Xenofona „Oikonomikos“ (4. století před Kristem). Xenofon zde popisoval jak správně postupovat při správě majetku v patricijských domech. Ekonomie jako vědní disciplína ale vznikla až v 18. století, a to odštěpením od filozofie morálky. Jejím zakladatelem byl skotský filozof Adam Smith, jehož dílo z roku 1776 s názvem „Pojednání o podstatě a původu bohatství národů“ („Bohatství národů“) je všeobecně považováno za východisko ekonomie jako vědy.

otázkách rozhodující slovo.⁴

Citát z bible „nejen chlebem bude člověk živ“. A koliv Ježíšova vta poukazuje na to, že člověk nežije pouze z materiálních statků, avšak nenaznačuje, že člověk je natolik duchovní bytost, aby se mohl obejít bez nich. Otázka „chleba“ se i v křesťanství staví jako jedna ze základních otázek lidstva jež zůstává závislé na vnějším, materiálním zabezpečení. Samotný fakt, že potřebujeme materiální faktory, abychom v sobě udrželi život, znamená zabývat se také ekonomii. Podobu bytí na tomto světě je nezbytně nutné znát povahu světa, zkoumat jej, reagovat na něj, a kde je možno, jej opatrně měnit.

K tomu potřebujeme materiální svět, který uspokojuje naše potřeby. Člověk v křesťanském učení stvořil Bohem. Je nám, čím žádný jiný stvoření nemůže být. Ke každému člověku máme z tohoto hlediska chovat úctu. Abychom však lépe porozuměli křesťanskému vnímání vlastnictví, pojem pána chápeme ve smyslu zahradníka, či správce bez jakékoli odpovědnosti.

Všechno, co člověk vlastní, získal od Hospodina. Bible tená i stále připomíná, že lidé jsou na zemi jen poutníky a světený majetek jen obhospodačuje, nejsme suverénními vlastníky a tedy nemáme právo v extrémním slova smyslu. Nejlépe ilustruje Ježíšovo podobenství o hrobních v Matoušev evangeliu. Vypráví o dlužníkovi, jenž svjvá ekpen z místo investování zakopal do země a svému pánovi později nepinesl částku ani obžný úrok vyšší než, jaká mu p vodně byla svěna. Dlužník byl tvrdě pokárán. A koliv v celé bibli cítíme silný prvek sociálního soucítění, nenajdeme zmínku, že by všichni měli mít všechno stejné. Křesťanství klade důraz na jiné nemateriální věci, se kterými nelze obchodovat. A tudíž zde neexistuje směna, která je základem ekonomiky. To, že chudá vdova hodí do sbírky dva haléře, považuje Ježíš za hodnotnější vklad, než zlaté dary bohatých. Přitom křesťanství materiální stránku života respektuje, neopovrhne jí a Ježíš při otázce, zda se mají vbec světské daně odvádět, pohlédne na podobiznu na líci mince a odpovídá: „Co je císařové, císaři.“ (Lukášovo evangelium).⁵ Neboli odevzdejte to, co je císařovo, císaři a co je boží,

---

⁴ SEDLÁČEK, Tomáš. *Ekonomie dobra a zla*, 1. vydání, nakladatelství 65. pole, Praha 2009. ISBN 978-80-903944-3-8 94-97 s.

⁵ *Nový zákon*, 1. vydání, nakladatelství Karmelitánské, Kostelní Vydří 2012. ISBN ATC-

bohu. Slovo k je duchovní bytost, která však žije v materiálním světě a ten jí musí jistým způsobem reagovat.

Pojem tla a tlesnosti, tlesných potřeb a tužeb představuje jedno z nejkřivějších témat k esanství a má nedožrýný dopad na ekonomii. Má se tlesným touhám dát volný pr chod nebo je naopak potlačovat a minimalizovat? Volný pr chod je omezovat pouze hranicí rozpo tového omezení, jak to íní dnešní ekonomie. Apoštol Pavel píše: „Budete li podle tla živí – zem ete: Pakli byste skutky tla mrtvíli, živi budete. Touhy lidské p irozenosti sm ují proti duchu božímu a boží duch proti nim. Jde tu o naprostý protiklad.“⁶

Odpov na tuto otázku p ínáší nedohledné d sledky do celé poptávkové strany ekonomie. Budeme-li jakoukoli nadbyte nou tlesnou poptávku (touhu) považovat za h íšnou a cílem každého k esana bude se od svých tlesných tužeb odprosit, jak m že vzniknout sofistikovaná tržní spole nost?

FT241801 204-209 s.

⁶ GRUN, Anselm, ZEITZ Jochen. *B h a peníze*, 1. vydání, nakladatelství Karmelitánské, Kostelní Vyd í 2013. ISBN 978-80-7195-603-7

3. HISTORIZUJÍCÍ POHLED

Mezi klíčovými osobnostmi, které určovali podobu křesťanské Evropy figurovali Augustin a Tomáš Akvinský.

Pečtelným Aristotela vytvořil Tomáš Akvinský systém, který pohlížel na stávající svět výrazně přetřásnějším okem než do jeho doby naprosto dominující Augustin. Svět byl především ztotožňován s rajonem zla. Křesťanské učení vidí člověka jako bytost především duchovní, známá věta z Tomáš Akvinského říká: „aby duše mohla být šťastná, musí být oddělena od všeho tělesného, tuto myšlenku převzal od Augustina, tělesnost tedy nemá být negativní“. Tehdy byl tento názor naprostou novinkou. I smyslovost (skrže, kterou se generuje poptávka po materiálních podmínkách uspokojujících danou touhu po statečích) není nutně cohňší. Svět tedy není neistý a styk s věcmi, jež můžeme nabízet, neposkvrňuje duši člověka.⁷

Používání věcí, než potěbného množství věcí (předmětů) nepovažuje Tomáš Akvinský za nic zlého, nejedná-li se výslovně o hříchy (opilost, obžerství). Můžeme díky tohoto světa víceméně svobodně přijímat ke svému užitku a na rozdíl od Platóna se Tomáš Akvinský neodvrací od světa jako asketa, nýbrž zaujímá kladné stanovisko ke všemu materiálnímu. Učení o poctivosti věcí materiálních a opovrhování světem s jeho nabídkou se začalo vytrácet z povědomí křesťanů, kteří tvořili dominantní podíl tehdejší populace. Podání Tomáše Akvinského přehlížíme němu, co by se dalo nazvat pozhěněním a emancipací dnešního vnímání ekonomického chování.⁸ Křesťanství samo si prošlo trnitou cestou od židovské zemitosti přes ecký spirituální asketismus a odvrácení se od materiálního světa ke světu duchovnímu a zpět na zem právě v rukou Tomáše Akvinského.

Kovář ekonomie Adam Smith – za duchovního otce moderní ekonomie je všeobecně považován Adam Smith, jenž jakoby byl k této roli předurčen, již svým jménem. Smith v angličtině znamená kovář. A v starozákonní hebrejštině se kovář překládá jako Kain. Kovář

---

⁷ PEXIDR, Karel. *Úvod do studia etiky*, 1, vydání, vydavatelství Z Ú Plzeň 1996. ISBN 80-7082-241-4 34 s.

⁸ SEDLÁČEK, EK, *Tomáš. Ekonomie dobra a zla*, 1. vydání, nakladatelství 65. pole, Praha 2009. ISBN 978-80-903944-3-8 89-99 s.

a zem d lec Kain tedy zabíjí neukotveného pastevce, tedy Adam v Hebrejštin znamená 1. lov k. Jak je všeobecně známo, Adam Smith nenapsal pouze jednu knihu, vedle kultovního Pojednání o podstatě Bohatství národ (1776) sepsal již dříve Teorii mravních cit (1759). Jeho dvě knihy se nemohou vzájemně více lišit. První kniha udala po átek celé ekonomické disciplíny a druhá zna í morální veledílo, které se p edkládá student m etiky do dnes. Smithova Etika – kdo si spojuje Smitha jen s Neviditelnou rukou trhu, mohl by ho snadno považovat za pokračovatele Hédonist . (Stav jících se na rozumu). Dobro nemá mimo následnou utilitu žádnou vlastní hodnotu, dobro není cílem jednání.⁹ P edstavuje pouze prost edek k užitku. Inspirativnější je pro Smitha morální u ení založené na vzájemné laskavosti jakožto hlavním smyslem společnosti. Odkazuje tím na Augustina a Platóna.

K es anství hlásí, že lov k sám není schopen tohoto ideálu dosáhnout. K es anský ideál je náro njší jelikož nachází h ích i v myšlenkách, nikoliv jen v t lesné exekuci. K ctnostnému životu pot ebuje nejen silnou v li a sebezap ení ale i pomoc sh ry. V ta biskupa Hala: všechny naše mocné a nespo ádané t lesné touhy, které jsou tajnou zbraní h íchu a ábla musí být drženy na uzd a v poslušnosti silným, ale jemným a pokorným ádem rozumu a náboženství. Také Tomáš Akvinský postavil do doby emotivního k es anství racionální základ.

Jiný emotivnější sm r k es anství vede v ící k hluboké vnit ní p em n , po níž se veškeré pohnutky a tužby automaticky dostávají do souladu s dobrem. Dob e tento ideál vystihuje tento známý citát Augustin v: „Miluj boha a vše je povoleno“. Bible v této souvislosti hovo í o novém lov ku.¹⁰ I v tomto sm ru je hledání vyššího užitku a obchodování s dobrými skutky tabu. Kdo miluje Boha, koná výhradn s dobrých d vod , žádné jiné, než dobré pohnutky neexistují. Tím se op t vracíme k Adamu Smithovi, který toto nové k es anské chápání shrnul v jedné knize.

---

⁹ SEDLÁ EK, Tomáš. *Ekonomie dobra a zla*, 1. vydání, nakladatelství 65. pole, Praha 2009. ISBN 978-80-903944-3-8 95-99

¹⁰ PEXIDR, Karel. *Úvod do studia etiky*, 1, vydání, vydavatelství Z U Plze 1996. ISBN 80-7082-241-4 25 s.

4. SOUKROMÉ VLASTNICTVÍ

Jednoho dne když svatý František procházel mstem objevil se před ním lov k posedlí démonem a zeptal se ho: Co je nejv tším h íchem na sv t ? Svatý František odpov d l, že nejv tším h íchem je vražda. Ale démon ekl, že je ještě jeden v tší h ích než vražda. Svatý František mu p ikázal a mu ho poví. A ábel odpov d l, že mít v ci, které pat í jinému je v tší než vražda a tento h ích p ivádí do pekla více lidí, než jaký-koliv jiný. Citace z Lukšového evangelia: Mist e dobrý, co mám d lat, abych m l podíl na v ném život , zeptal se muž Ježíše. Pro mi íkáš dobrý? ekl mu Ježíš. Nikdo není dobrý, jedin b h. P ikázání znáš: Nezcizoložíš, nezabiješ, nebudeš krást, nevydáš k ivé sv dectví, cti svého otce i matku. Muž ekl, to všechno jsem dodržoval od svého mládí. Ježíš, když to slyšel ekl mu, jedno Ti ještě schází: Prodej všechno co máš, rozd l chudým a budeš mít poklad v nebi. Pak p ij a následuj mne. Muž se velmi zarmoutil, nebo byl velmi bohatý. Když Ježíš vid l, jak se zarmoutil ekl: Jak t žko vejdou do božího království Ti, kdo mají bohatství.

Snáze projde velbloud uchem jehly, než aby bohatý vešel do božího království. Pokud jde o otázku bohatství, m že být užite né uvést, že mnozí lidé blízcí Ježíšovi byly na svou dobu pom rn bohatí. Josef m l pravd podobn svou vlastní dílnu, možná i osla, Petr vlastnil rybá skou lo a Matouš byl výb r ím daní. Bližší analýza tak ukazuje, že Ježíš neodsuzoval vlastnictví majetku, ale spíše p ílišné lp ní na n m.

istý kapitalismus je cílený pouze na maximalizaci zisku.¹¹ Nedrží se žádných pravidel, je pro budoucnost našeho sv ta škodlivý. Finan ní krize ukázala, co se stane, rozejde-li se kapitalismus hodnotami. Na sv t je hodn lidí, kte í na hodnoty jak je popisují ecká filosofie, nedbají.

Firma, která své produkty vyrábí za nelidských výrobních podmínek a prodává je pomocí reklamní kampan odporující lidské d stojnosti, je možno bojkotovat. Z dlouhodobého hlediska nemá tato firma šanci na úsp ch, avšak na finan ním trhu zákazníci asto v bec nev dí, s kým mají tu est. Finan ní krize také ukázala, že si nevysta íme bez hodnot. Je proto stále znovu naším úkolem zkoumat své hospoda ení s hlediska hodnot. P enechá li

---

¹¹ ALEJANDRO A. CHAFUEN, *Víra a svoboda*, 1. vydání, vydavatelství Wolters Kluwer R. Praha 2011. ISBN 978-80-7357-656-1 25-79 s.

například ekonomika starost o propuštění něho zamstnane pouze náboženstvím, potom náboženství zneužívá. Ekonomika se sama musí řídit podle hodnot, které náboženství hlásají. Kláštery mají jist za úkol peovat o lidi, kteří profesně ztroskotali, bylo by to ale laciné přikládat zbožnou náplast na zranění, která lidem způsobila ekonomika.

5. K ES ANSTVÍ A IDEA PODNIKÁNÍ Z POHLEDU PODNIKATELE

„Jako biskup se setkávám s lidmi rozličného sociálního postavení. To je jedna z nejhezích stránek mého duchovního úradu a při těchto setkáváních mi nejen člověk vykládá o svých úzkostech ale i o obavách. Ve spolku katolických podnikatelů často potkávám majitele středních rodinných podniků, kteří si dělají velké starosti o své firmy, přitom zdaleka nemyslí pouze na sebe. Myslí na své děti jimž chtějí jednu ponechat zdravý podnik a pracovníky ve firmě a jejich rodiny.“¹²

Takový podnikatel své spolupracovníky nebudou nikdy vidět jako pouhý výrobní faktor. Nemají také akcionáře a nemohou proto se upínat na nějaký kurz akcií. Usilují ve své firemní politice o trvalý úspěch z něhož budou profitovat nadcházející generace. Ale i tyto podnikatelé mají důvod k obavám. Vzdychají nad vysokým daňovým zatížením a nepružnou byrokracií. Mají strach, že složité zákony o dani ohrožují budoucnost jejich závodu. Stále obtížněji dostávají úvěry od bank aby uskutečnili nezbytné investice. Zaměstnanci mají obavy o své místo, neví jak si udržet dosavadní životní úroveň, ztrácí důvěru v boha a ve svou vlastní sílu. Chudoba v naší společnosti není nijak okrajový jev. Otěsná je dětská chudoba.

Moderní doba je především v politických, duchovních, sociálních, ekonomických a jiných charakterizovaná jako „svoboda“. Je to však polemizující pojem. V tom je úloha církve moderní společnosti důležitá. Vzdor veškeré kritice církve se tu a tam od ní očekává. Církev musí představit nádej nejen instituci morálky ale měla by být církví ve společnosti. Privatizace náboženství je určité zúžené vnímání křesťanské víry. Samozřejmě je rozhodnutí k víře soukromou věcí, ale je zároveň předem svěřeno veřejnému zájmu stejně jako rozhodnutí mít rodinu a vést mravní život. Stát samozřejmě nemá co vládnout s Biblií v ruce. Ale nemělo by mu být lhostejné, že existují lidé věřící v boha. Není bezvýznamné pro stát a pro společnost, když je o bohu na veřejnosti neustále slyšet, když si věří, že člověk má svůj důstojnost, kterou si sám nevytvoří, že existuje budoucnost, která není jen v lidských rukou. Otázka boha v tomto smyslu je dokonce společensko-politicky výsostný a důležitý úkol.

---

¹² MARX, Reinhard. *Kapitál*, 1. vydání, vydavatelství academia Praha, 2013. ISBN 978-80-200-2191-5 34 s.

V této souvislosti je však nutno diferencovat: církev zásadně nikdy nepopírala, že v organizaci hospodářství je tržní ekonomika nejefektivnějším systémem, aby bylo dosaženo co nejširšího a tím také přiměřeného rozdělování zboží a služeb. Geniální a správnou myšlenkou tržního hospodářství je, že rozličné hospodářské zájmy jednotlivců uvolní jednotvárné síly a zdroje.¹³ Jsou tak ku prospěchu nejen jednotlivým aktérům, ale také celku. Proto církev nikdy neodmítala soutěž, ale vždy poukazovala na to, že jde o nástroj, který musí být používán k blahu všech lidí.

5.1. Idea podnikání z pohledu podnikatele

Svou prací člověk obvykle živí sám sebe a poskytl by své rodině, je ve spojení se svými bratry a slouží jim, má že uskutečňovat opravdovou lásku a účastnit se společného díla na zdokonalení Božího stvoření. Ano, jsme dokonce přesvědčeni, že se člověk svou prací obětovanou Bohu přidružuje k samému vykupitelskému dílu Ježíše Krista, který dal práci vynikající důstojnost, když v Nazaret vlastníma rukama pracoval jako truhlář. Křesťané, kteří se účastní podílejí na dnešním hospodářsko-společenském pokroku a bojují za uskutečnění spravedlnosti a lásky, a jsou přesvědčeni, že mohou velice přispět k prospěchu lidstva a světovému míru. A jejich účast, individuální nebo spolková, je dobrým příkladem.

Církevní dokumenty se ideji podnikání dotýkají především na obecné úrovni, bývá spíše dost komentována tzv. sociální problematika. V konstituci II. vatikánského koncilu *Gaudium et spes* (GS) lze nalézt na téma práce užší slova, ale jinak jsou k dispozici víceméně morální výzvy k zaměstnavatelům a zaměstnancům.¹⁴ Další příčina, proč se o této věci těžko hovoří, je ta, že v křesťanských kruzích existuje víceméně v této problematice atmosféra nedůvěry. Jedním z důvodů může být i nenápadně zakořeněná „socialistická“ rovnostářství, které všeobecně nepřeje aktivitě, dobývání a odlišování. Církev bohužel mlčí a neví si rady, a tak je v domě křesťanů o ideji podnikání ovlivněno snad nejvíce televizními reklamami, černou kronikou, zahraničními auty a nejasným v domě obrovských finančních částek a skandálních machinací, kterými prý podnikatelé (a ještě také politici a generálové) hýbou pákami tohoto světa.

---

¹³ MARX, Reinhard. *Kapitál*, 1. vydání, vydavatelství academia Praha, 2013. ISBN 978-80-200-2191-5 56-85 s.

¹⁴ GRUN, Anselm, ZEITZ Jochen. *Bůh a peníze*, 1. vydání, nakladatelství Karmelitánské, Kostelní Vydí 2013. ISBN 978-80-7195-603-7 75-89 s.

Idea podnikání je třeba vidět jako určitý prostor svéta. Pojmy, které se pro tento zúžený svět používají, jsou například trh, firma, zákazník, podnikatel, úvra, zisk, dodavatel, vlastník, manažer, obchodník, reklama atd. Tak idea podnikání není prostorem jen božsky dobrým, ani prostorem jen ďábelsky zlým, ale je to prostor svéta se všemi napětími, které to přináší - a hlavně je to prostor Kristem vykoupený.

Co se týká morálky idey podnikání, neexistují zde žádné dvě morálky - morálka křesťanská a morálka nevěstičího. Existuje jen jedna morálka podnikatele a myslím, že je velmi podezřelé hledat, čím se má jaksi morálně odlišovat věstičí a nevěstičí podnikatel. Odlišovat se mohou silou víry, naději a lásky a mírou otevřenosti se vůči zázrakům, které se v ideji podnikání dějí. Hledat rozdíl v morálce apriori však můžeme být nebezpečné, protože bychom mohli dojít také k tomu, že tzv. křesťanský podnikatel může dělat naco, co jeho tzv. nekřesťanský kolega nesmí! Je tu samozřejmě otázka - když netedy pohled morálky na podnikání, tak jaký vlastně pohled? Snad opravdu takový, jaký je biblický pohled na svět. A Nový zákon vidí především svět alovka jako prostor milosti, prostor, ve kterém se krom jiného zakouší Boží království tady a dnes.

Jako by v ideji podnikání měla být znamením Boží milosti úspěšná zisková firma, úspěšný podnikatel. Můžeme tomu tak jistě být, ale obecně nemusí, přijetí Božího Ducha v prostoru podnikání může mít tisíce podob. Obecně je úkolem podnikatele, firmy, splnit svůj úkol, být na svém místě. Je to tajemství směřující do mnoha možných výsledků, které nebudou leckdy zjevné na tomto světě. A pokud je podnikatel věstičí a příliš za ne spojovat Boží milost s aktuální prosperitou své firmy, nebude možná na škodu mu připomenout, že Ježíšovo podnikání na této zemi vedlo přes Getsemany a Golgotu.¹⁵

Jestli je pravda, že alespoň na Západě jsou nejobdivovanějšími lidmi dnes nevěstičí, ale mimo jiné špičkoví manažeré i velkých firem, pak to nemusí ještě znamenat, že svět úplně zhloupl, ale že možnou realizaci lidství dnes svět instinktivně hledá spíše mimo prostor křesťanského náboženství nikoli víry, a to právě v prostoru podnikání.

Existují různé ekonomické teorie, ale žádný poctivý ekonom dnes není schopný říci, jak přesně funguje ekonomika, trh, jak přesně souvisí nabídka, poptávka, kapitál, množství peněz

---

¹⁵ SEDLÁČEK, Tomáš. *Ekonomie dobra a zla*, 1. vydání, nakladatelství 65. pole, Praha 2009. ISBN 978-80-903944-3-8 120-129 s.

v obhu, objemu úvr, vztahu státu a soukromého sektoru atd. Taková tajemství jsou nejen v mítku trhu země nebo světa, ale i z pohledu jednotlivé firmy. Podnikatel vždy pracuje s neznámem, rizikem, pozoruje kromě toho osudy svých podnikatelských kolegů a učí se na sobě i na nich přijímat úspěchy a neúspěchy.

5.2. Trh jako obraz prosazení hodnot

Možná se málo hovoří o tom, že staří Izraelité při dobývání zaslíbené země vyvraždili spoustu lidí. Možná se málo hovoří o tom, že novozákonní apoštolové se museli při hlásání evangelia prosadit v i nepřijímajícím a lhostejným - ne mocí a silou, ale Božím Duchem, nicméně museli se prostě prosadit.

Trh je prostorem k prosazení, prostorem pro tvrdou, ale nekrvavou soutěž. K tomu, kteří neuspějí, je přítom zákon milosrdný: pokud někdo založí obchodní společnost s ručením omezeným a musí ji pak se ztrátou zlikvidovat, půjde o základní kapitál, který do společnosti vložil, ne však o osobní majetek.

Podnikatel je v podstatě nucen stávat se seberealizovaným člověkem. Seberealizace znamená učit se pokorně, protože není až tak důležitá, co chci já, ale co potřebuje trh, zákazník. Znamená učit se svobodně a odvaze rozhodovat se, volit. Znamená to učit se žít v přítomnosti, protože je třeba velmi pozorně využívat čas. Odlišení v cílech podstatných a podružných: kdo jiný než podnikatel především se musí naučit, že první v cíli musí udělat na prvním místě a druhé věc ne, jinak se neudělá nic. Pak je tu nutnost učit se vidět budoucnost, totiž plánovat (například při propočítávání úvr) a porovnávat své plány se skutečností. Pak je tu optimismus - podnikání učí soustědit se na své síly, jednotu a jednotu svých kolegů a nikoli uvažovat o tom, co udělat nejde.¹⁶ Podnikat znamená učit se důvěřovat, protože je nutné spoléhat na dodržení slova například ve formě smlouvy svých partnerů a na to, že kolegové udělají, co mají.

Podnikatel je, dá se říct, nucen učit se dobře vycházet se všemi lidmi, se kterými se v prostoru podnikání setkává. Dále se podnikatel také setkává s lepšími, mnohem pokornějšími podnikateli, než je sám. Podnikání je navýsost lidská záležitost a opravdu významný manažer opravdu významné firmy je dost možná osobnost s širokým viděním

---

¹⁶ GRUN, Anselm, ZEITZ Jochen. *Bůh a peníze*, 1. vydání, nakladatelství Karmelitánské, Kostelní Vydí 2013. ISBN 978-80-7195-603-7 55-56 s.

světa, kterou také můžeme následovat.

5.3. Firma jako společenské

Živá firma se vlastně pozná podle stejných znaků jako živé církevní společnosti. Jde především o vzájemnou důvěru, zodpovědnost, schopnost každého nasadit své specifické schopnosti pro společenské cíle, vyrovnaný vztah k autoritám, prostor pro osobní vyžívání. Zkušenost a všechny manažerské příklady ukazují, že pokud dnešní firma v reálném prostoru trhu nebuduje právě takové živé společnosti nebo v případě větší firmy společnosti menších společností, je především těžko identifikovatelná a nepřežije.

V prostoru podnikání nejsou peníze cílem. Každý podnikatel ví, že zisk firmy je hlavním základem pro budoucnost a že se rozlišuje mezi soukromým a firemním majetkem. Zisk je proto nutností fungování zdravé firmy, je morálním imperativem. Pokud si pak jednoduše jen vlastníci firmy rozdělí příliš velkou část zisku místo investování do vzdělání a pracovního prostředí zaměstnanců, marketinku, nových technologií, do informačních technologií a firemní kultury firmy jako celku, firma posléze nepřežije.

Dnes existuje globální světový trh, například v informatice je možnost dostupnosti výrobků, služeb a informací markantní. To je velikým darem, protože to ukazuje pohledu na svět jako celek. Stávají se na sobě neuvěřitelně závislé jednotlivé segmenty trhu, svět se stává na sobě závislým jako celek v dříve nebývalé míře.

Každá firma si na trhu musí najít svébytné místo, což do výrobků nebo služeb, které nabízí, nebo způsobu, jakým to dělá. Trh umožní specializaci, dokonalé zvládnutí právě toho, na co se firma zaměří. Zkušenost ukazuje, že je to nejen možností a darem, ale i nutností. Firma, která se nedokáže zaměřit právě svým originálním směrem a což do nabízené kombinace služeb nebo způsobu řízení, marketinku atd., ale pouze se poddává proudům, se neudrží.

Podle nové studie přitom existuje vztah mezi mírou religiozity v určité oblasti a kolapsem akciových firem, které zde sídlí. Výzkumníci z University of Toronto proto s trochou nadsázky radí: investujte v oblastech, kde je vysoký podíl věřících. Přitom ani nezáleží, zda se k náboženství hlásí ředitelé firmy. Chování/morálku managementu přitom ovlivní společenské

normy p evládající v dané oblasti, a ty zase korespondují s religiozitou. V ící manaže i více dbají na svoji pov st.¹⁷

Výzkumníci použili ve své studii data z USA z let 1971–2000. Zaznamenali pro jednotlivé oblasti po ty náboženských sbor a jejich len , a poté se podívali na vývoj akcií amerických spole ností v závislosti na tom, kde se nacházelo jejich sídlo. Ukázalo se, že manaže i v religiózních oblastech si p edevším mnohem mén troufají zadržovat informace a tajit je p ed svým okolím. Mén asté pak byly incidenty, kdy cena akcií zkolabovala, protože nakupené problémy náhle vypluly na povrch.¹⁸

V prost edí prodchnutém vírou mnohem otev en ji cirkulovaly informace a editelé se báli, že jejich tajn stká ství a jiné pletichy by byly rychle odhaleny. Rozdíl byl nápadný u firem se slabým managementem. Dob e ízené spole nosti se silným vedením už fungovaly stejn bez ohledu na oblast.

Auto i výzkumu publikovaného v *Journal of Financial and Quantitative Analysis* necht jí výsledky interpretovat tak, že by v ící lidé byli nutn estn jší – spíše podle nich v religiózním prost edí musejí lidé mnohem úzkostliv ji dbát na svoji pov st.

V ící obchodníci si více d v ují. Na tomto míst by asi stálo za up esn ní: závisí výsledky pouze na mí e religiozity, nebo i na tom, o jaké náboženství se jedná? Nap . ve známé knize Maxe Webera se protestantská etika dává do souvislosti p ímo se vznikem kapitalismu. Je nápadné, že v Evrop se hranice mezi katolickými a protestantskými zem mi do zna né míry kryje s ekonomickou vysp lostí.¹⁹ Z Weberovy knihy se do teme, že nejlepším prost edkem, jak se o své vyvolenosti ujistit, je neúnavn pracovat v povolání. – co nejusilovn jší práce je p ímo náboženskou povinností a lov k s touhou pracovat 15 hodin denn se stane spíše podnikatelem než adovým zam stnancem.

---

¹⁷ *Tucnak.fsv.cuni.cz: Nau ný portál* [online] [cit. 3.2.2014] dostupné z:

<http://tucnak.fsv.cuni.cz/toKEYBCS2/~sanderov/M.Weber.htm>

¹⁸ *Xrefer.com: Studijní portál* [online] [cit. 3.2.2014] dostupné z:

<http://www.xrefer.com, heslo Max Weber>

¹⁹ HODOVSKÝ, I. *Úvod do etiky*, 1. vydání, Olomouc 1991, ISBN 80-7067-191-2 45 s.

6. ZÁVĚR

Boh a peníze, vygenerované například z podnikání, spolu p vodn souvisí. Peníze byly p vodn ob , p inesená bohu, kultická platba, kterou lov k dluží bohu.

V dnešní dob finan ních krizí je nezbytné se dob e vzd lat, dob e se vyznat v ú incích pokles trh a prevenci krizových situací na trhu. Vzd lání také znamená ochotu informovat se o tom, co ovliv uje náš život a na em závisí. Ale p i všech vn jších v domostech jde ve vzd lání vždy nakonec o utvá ení lov ka podle jeho pravého obrazu.

Bible hovo í o tom, že b h nás stvo il podle svého vlastního obrazu a podoby. Naším úkolem je stále odpovídat božímu obrazu, kterým si nás u inil, zachovávat si svou lidskost a d stojnost i v krutém sv t podnikání, každá se snaha se vždy kladn vrátí. A druhý úkol spo ívá v tom, abychom zacházeli s tímto sv tem tak, aby vize, kterou b h o kosmu m l, mohla se stát skute ností!

Cílem této práce bylo popsat, jak sv domí nám ukazuje, zda s pen zi správn nakládáme, zda je nestavíme na místo boží a zda ve st edu našeho života stojí b h a peníze slouží jen k tomu, aby lov k život dob e ídil. Podobn jako spolu souvisí b h a peníze, souvisí spolu také b h a sv domí. Ve sv domí slyšíme boží hlas. Pokud se rozpadne vnit ní souvislost mezi t emi pojmy – b h, peníze a sv domí, dostávají se peníze na místo, které pat í bohu.

Z této práce tedy vyplývá zamyšlení nad tím, zda peníze opravdu vládnou sv tem. Pokud to tak vnímáme, pak se to stává zásadou lidského myšlení a jednání. Peníze se stanou mdlou, která je vzývána a která spot ebuje všechnu lidskou energii. Stanou se jedinou hodnotou, jež má pro lidi význam. Pokud však lov k opustí hodnoty definující lidství a jako jedinou hodnotou vidí peníze, ztratí i ony svou cenu. Pokud je na peníze p evád no vše, co v našem život p edstavuje hodnotu, stává se náš život bezcenným!

Práce m že posloužit jako pom cka p i posouzení znalostí tená e o k es anství a podnikání. V práci jsou uvedené konkrétní citace z bible, které mohou posloužit jako motiva ní v ty p i psychohygien e nebo jakékoliv jiné innosti povzbuzující mysl a sebe rozvoj.

7. POUŽITÁ LITERATURA

SEDLÁ EK, Tomáš. *Ekonomie dobra a zla*, 1. vydání, nakladatelství 65. pole, Praha 2009. ISBN 978-80-903944-3-8

ALEJANDRO A. CHAFUEN, *Víra a svoboda*, 1. vydání, vydavatelství Wolters Kluwer R. Praha 2011. ISBN 978-80-7357-656-1

MARX, Reinhard. *Kapitál*, 1. vydání, vydavatelství academia Praha, 2013. ISBN 978-80-200-2191-5

GRUN, Anselm, ZEITZ Jochen. *B h a peníze*, 1. vydání, nakladatelství Karmelitánské, Kostelní Vyd í 2013. ISBN 978-80-7195-603-7

PEXIDR, Karel. *Úvod do studia etiky*, 1, vydání, vydavatelství Z U Plze 1996. ISBN 80-7082-241-4

KÁRNÍKOVÁ, Jitka. *Etika v podnikání a ídící práci*, 1. vydání, Praha 1997. ISBN 80-7079-524-7

ŠRONEK, Ivan. *Etiketa a etika v podnikání*, 1, vydání, nakladatelství Management Press, Praha 1995. ISBN 80-85603-94-2

SEKNI KA, Pavel a kolektiv. *Úvod do hospodá ské etiky*, 1. vydání, nakladatelství Kodex, Praha 1997, ISBN 80-85963-40-X

HODOVSKÝ, I. *Úvod do etiky*, 1. vydání, Olomouc 1991, ISBN 80-7067-191-2

Nový zákon, 1. vydání, nakladatelství Karmelitánské, Kostelní Vyd í 2012.

ISBN ATC-FT241801

Internetové stránky:

1. *Xrefer.com: Studijní portál* [online] [cit. 3.2.2014] dostupné z:
<http://www.xrefer.com>, heslo Max Weber
2. *Tucnak.fsv.cuni.cz: Nau ný portál* [online] [cit. 3.2.2014] dostupné z:
<http://tucnak.fsv.cuni.cz/toKEYBCS2/~sanderov/M.Weber.htm>